

**1. A többszólamú zenei
érzék fejlesztése.**

**2. Generatív, kreatív zenei
tevékenységek: szabad
zenei szerkesztés,
improvizáció.**

Turmezeyné Heller Erika

A többszólamú készségek fejlesztésének előfeltételei:

1. „Zenei szótár” kialakítása = minél több ritmus- és dallamfordulat készségszintű tudása, elsősorban a dalokon keresztül .
2. Ezzel párhuzamosan történik a többszólamú érzék *megalapozása*, már óvodás kortól, melynek lényege a figyelem megosztása két- vagy több hangzás között.
  - „felelgetős” = egy másik szólammal osztozni a zenei folyamaton, (pl. visszhangjáték; dalt/mondókát 2 csoport motívumonként felváltva szólaltat meg)
  - párhuzamos hangzáshoz alkalmazkodni (pl. dal/mondóka hangoztatásakor ritmus vagy mérő hangoztatása, járás).

Ritmikai feladatok: („ A ritmus mindig elől járjon!”)

1. Dal énekléséhez ritmus hangoztatása:

- ◉ osztinátó,
- ◉ ellenritmus,
- ◉ ritmuskánon,
- ◉ ritmuskíséret (lehet egy másik dal ritmusa is akár).

2. Csak ritmusszólamok (eltérő hangszínnel hangoztatva!):

- ◉ „ritmusfelelgetős”
- ◉ kétszólamú ritmusgyakorlat (írásakor pontosan kifejezve az egymáshoz viszonyított időarányokat!),
- ◉ ritmuskánon (tábláról vagy hallás után),
- ◉ quodlibet (= két dal ritmusának egyidejű hangoztatása).

Gazdag Erzsi

Cseremisiz népdal

$\text{♩} = 96$

Egy kis ma - lac rög- rög- rög, trom - bi - tál - gat töf- töf- töf.

5

Trom - bi - tál - ja víg or - má - nya, föl - det túr - ja döf- döf- döf.

Egy kis ma - lac rőf- rőf- rőf, trom - bi - tál - gat tőf- tőf- tőf.

5

Trom - bi - tál - ja víg or - má - nya, föl - det tūr - ja dőf- dőf- dőf.

Tü - zet vi - szek, lán - got vi - szek,

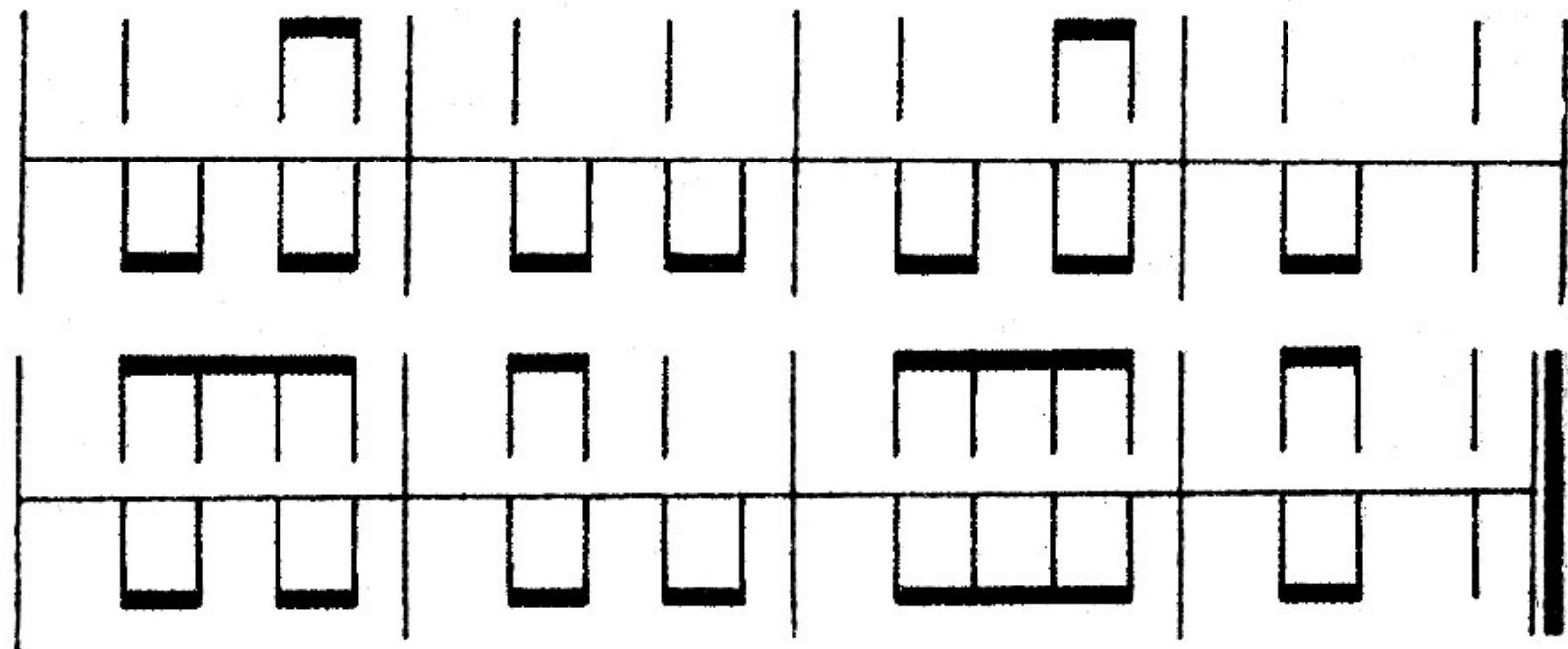

Ki ne nézz, be ne nézz, ken - dő raj - ta.

Hanem ilyet még nem próbáltunk! Egyik csoport egyik, a másik egy másik nótát kopog el, például így:

1. csop. Esik az eső:

2. csop. Szebb a páva:

Forrás: Kodály –Ádám: Énekeskönyv

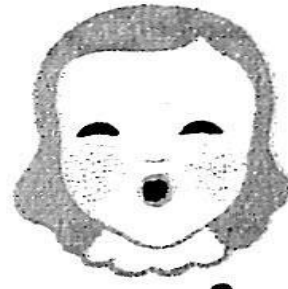
Dallami feladatok:

- „Felelgetős”
- Tartott hanghoz (= orgonapont) dal vagy kézjelről néhány hang hozzáéneklése (ld. Kodály: Énekeljünk tisztán!)
- Dallamosztinátó
- Kánon
- Quodlibet (pl. s-m és s-m-d hangkészletű dalok mind összeénekelhetőek).

Tíz kérdés:

mi

szó

lá

Tíz felelet:

1. Közép erősen

| | |
szó   mi   szó?

Közép erősen

| | |
szó   mi   -dó!

2. Halkan

| | |
lá   szó   mi?

Halkan

| | |
lá   szó   dó!

3. Élénken

▭   ▭ |
lá-lá szó-szó mi?

Lassan

▭ | |
mi-mi szó   dó!

4. Halkan

▭   ▭ |
mi-mi dó-dó szó?

Közép erősen

| ▭ |
szó   szó-szó dó!

5. Közép erősen □ □ | Halkan
szó-lá lá-szó mi?

□ | |
dó-dó mi mi!

6. Halkan □ □ □ | Közép erősen
szó-lá lá-szó mi-mi mi?

| □ |
dó mi-mi mi!

7. Halkan | | | Halkan
szó lá szó?

□ □ |
mi-dó mi-dó mi!

8. Lassan, halkan | | | Élénken
mi mi mi?

□ □ |
szó-szó mi-szó dó!

9. Közép erősen □ □ | Halkan
lá-szó mi-lá szó?

□ □ |
lá-lá szó-szó mi!

10. Halkan | | | Élénken
mi lá mi?

□ □ |
lá-szó mi-szó dó!

Elkészönnnek:

| □ □ |
lá szó-szó mi-mi mi

□ □ □ |
szó-szó mi-szó dó-dó dó

Ezt a jó tréfát máskor is megcsinálhatjuk.

Tanító tartott kézjeléhez másik szólam

Tisztán énekeljük:

s —————

s — f — m —

s — f — l — s —

d —————

d — s — f — m

d —————

l —————

l — s — f

f —————

f — m — r —

r —————

l — s — f —

Komponált kétszólamú művek:

- Alsó tagozaton általában a gyerekek által ismert dalok feldolgozásai.
- A kísérő szólamot akkor tanítsuk (egy következő órán), ha az eredeti dalt már jól tudják!
- Mindkét szólamot tanítsuk meg mindenkinek, minden alkalommal szólamcserével is énekeljük!
- Az összeénekléskor kezdetben az osztály az egyik, a tanító a másik szólam legyen!

A generatív, kreatív zenei tevékenységek helye a NAT fejlesztési feladatai között:

1. Zenei reprodukció

1.1. Éneklés,

1.2. Generatív, kreatív zenei tevékenység: Zenetanításunkban fontos szerepet kell biztosítani az alkotó- és önkifejező tevékenységnek. A generatív zenei tevékenység leggyakrabban használt formája az énekes vagy hangszeres improvizáció, amely a tanítás legkülönbözőbb témáihoz és fázisaihoz kapcsolódhat. A zenei tudás mélységét a zenei ismeretek és a generatív készségek megfelelő aránya határozza meg.

1.3. Felismerő kottaolvasás

2. Zenei befogadás

2.1. A befogadói kompetenciák fejlesztése

2.2. Zenehallgatás

A generatív, kreatív tevékenység fajtái (alsó tagozaton)

A zenei tapasztalatok („zenei szótár”) szabadabb alkalmazásával:

1. Szabad zenei szerkesztés (manipuláció)
2. Improvizáció (= rögtönzés)

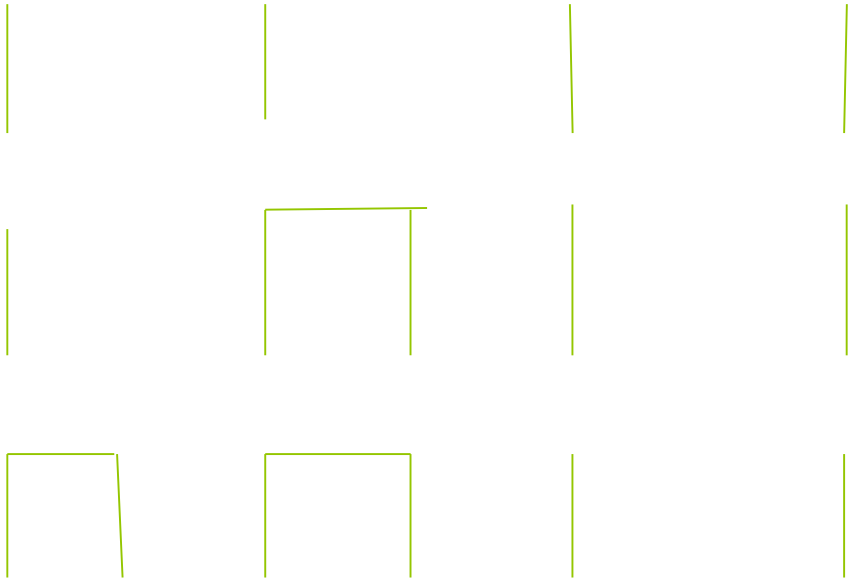
1. Szabad zenei szerkesztés (manipuláció) = adott részegységek szabad variációja

Néhány példa:

- Ritmus v. dallammotívumok sorrendjének meghatározása, vagy válogatás közülük.
- Ritmusszaporítás vagy -fogyasztás
- Dalmontázs
pl. mrdr d l, ddr m z l, l, t, dd r mdrd l, l,
- Szöveg variációja
- Adott dalhoz másik, azonos ritmusú dal szövegének társítása (pl. Házasodik a tücsök + Még azt mondják)
- Ugyanaz a dal más karakterrel énekelve

Ritmusszaporítás

z	z	z	z	
z		Z	Z	
Z		Z		stb.

2. Improvizáció

Leggyakoribb helyzetek:

- Mondókára dallam rögtönzése, megadott minta szerint.
- Kérdésre felelet rögtönzése (ritmus, továbbá dallam szolmizálva vagy szöveggel)
- Dallam- vagy ritmussorok befejezése
- Hiányzó részek kitöltése (ritmus vagy dallam)

További játékos feladatok: (elsősorban ritmusra)

- Dominó
- Kígyó

2 d dd | dr m | rr ss | m m | ss ss | sm d | ?? ? ? | ? ?